

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Dnr Fi 2020/00647/K

2020-08-17 |

Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8) - Yttrande

Kävlinge kommun ser behovet och nödvändigheten av utredningens uppdrag. Sveriges kommuner står inför en rad utmaningar där nytänkande, flexibilitet, samordning och att tänka utanför boxen är nödvändiga ingredienser.

Vi är därför i mångt och mycket positiva till utredningen och dess slutsatser, men har också några påpekanden. Nedan följer våra synpunkter:

Strukturella åtgärder

Utredningen bedömer att samverkan mellan kommuner skapar förutsättningar för stärkt driftskapacitet i kommunerna. En mer strategisk samverkan bör dock utvecklas för att större effekter på kommunernas kapacitet ska erhållas. Sammanläggningar av kommuner kan stärka både kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Utvecklingen i ett framtidsperspektiv pekar på ett behov av förändringar i kommunstrukturen för att värna den decentraliserade samhällsmodellen. En förutsättning för kommunsammanslagningar är att de bygger på frivillighet.

Kävlinge kommun instämmer i att sammanslagningar i vissa fall kan vara en lösning, men det är inget universalmedel och måste byggas på frivillighet.

Vi ser vidare samverkan i valda delar som en möjlighet till effektivitet, men upplever en alltför snäv regelstyrning för att det ska vara optimalt. Utredningen tar upp frågan men den kan och måste fördjupas ytterligare.

Utredningen föreslår att ett statsbidrag införs för kommuner som vill bedriva utvecklingsarbete inriktat mot att åstadkomma en mer strategisk samverkan eller en frivillig sammanslagning.

Kävlinge kommun anser att förslaget bör förtydligas och nyanseras. Är detta tänkt för de som inte använt sig av det hittills, eller omfattas även det som kommit en bit på egen hand?

Utredningen föreslår att staten tar över skulder från kommuner som frivilligt genomför kommunsammanslagningar. Utredningen föreslår att regeringen tillsätter en utredning dels för att analysera de närmare tekniska och juridiska aspekterna av förslaget, dels ta fram ett mer detaljerat förslag.

2 (4)

Kävlinge kommun ser behov av statligt stöd i vissa frågor, men ser inte generella skuldavskrivningar som en framgångsrik väg att skapa effektivare kommuner och avstyrker därför detta förslag.

Utredningen föreslår att regeringen initierar en försöksverksamhet där kommuner kan ges undantag från bestämmelser i lag, förordning eller myndighetsföreskrift. Försöksverksamheten ska syfta till att pröva sätt att stärka kommuners kapacitet, möjliggöra anpassning av verksamhet till lokala förhållanden eller minska statliga regleringar.

Ett mycket bra förslag! Det finns flera områden där en uppluckring av detaljstyrningen skulle underlätta och snabba på utvecklingen.

Utredningen föreslår att en kommundelation inrättas inom Regeringskansliet. Kommundelationen och landshövdingarna ges i uppdrag att föra en dialog med kommuner om kapacitetsstärkande åtgärder, särskilt om strategisk samverkan och frivilliga sammanläggningar. Delegationen ska också sköta uppdraget om försöksverksamhet.

Bra, tydlighet i strukturen hjälper till i kontakterna och sätter fokus på en fråga av avgörande betydelse för landets utveckling. Det är dock viktigt att arbetet läggs upp på rätt sätt så det känns meningsfullt och inte bara tids- och resurskrävande för kommunerna

Utredningen föreslår att Statskontoret ges ett kunskapsutvecklande uppdrag avseende kommunernas förutsättningar och utvecklingsbehov

Kävlinge kommun ser fördelar med förslaget men anser att det bör utredas vidare hur det organiseras och vem som står ansvarig på statens sida.

Utredningen föreslår att regeringen tar initiativ till att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), får i uppdrag att i samverkan med statliga tillsynsmyndigheter utveckla statistik som mäter kvalitet i kommunernas verksamheter.

Bra förslag.

Utredningen bedömer att det är av avgörande betydelse att staten sköter sina åtaganden för att kommunerna ska ha tillräcklig kapacitet att utföra sitt uppdrag. Det handlar om att staten finansierar och utför de uppgifter som den ansvarar för, att staten följer finansieringsprincipen och att staten på olika sätt är närvarande i kommunerna.

Detta kan inte nog poängteras.

Kommunernas ekonomi

Utredningen föreslår att regeringen lägger fram ett förslag om godkännande av en statsbidragsprincip till riksdagen. Principen innebär att staten primärt ska använda andra sätt än riktade statsbidrag för att styra kommunernas verksamhet. Om riktade bidrag ändå ges bör de klustras (grupperas) inom kommunala verksamhetsområden och/eller överföras till generella bidrag efter två år.

Kävlinge kommun har ingen annan uppfattning om införande av en statsbidragsprincip, men menar att det om de riktade bidragen behålls blir det en grannliga uppgift att rikta dem rätt.

Utredningen föreslår att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att genomföra en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Syftet är att säkerställa att utjämningsystemet i tillräcklig grad kan ge kommunerna likvärdiga ekonomiska förutsättningar oberoende av skattekraft och opåverkbara strukturellt betingade kostnader.

Tankarna kring förändring är i grunden bra, men vi vill att man betänker att systemet är en väsentlig intäkt i många kommuners ekonomi och att långsiktighet och förutsägbarhet måste vara prioriterat.

Kävlinge kommun vill också att systemet ses över så att utjämningsystemet inte missgynnar kommuner som tar sitt ansvar. Det måste finnas ordentliga ekonomiska incitament för kommuner att t.ex. få människor i arbete och bort från bidragsberoende. Vidare anser vi att man tydligare bör klargöra hur långt utjämningsystemet ska täcka statens ansvar för glesbygden.

Utredningen föreslår att regeringen tillser att det sker en löpande förvaltning och uppföljning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Kävlinge kommun stöder förslaget, men vill än en gång betona betydelsen av långsiktighet och behov av framförhållning i förutsättningarna.

Kommunernas kompetensförsörjning

Utredningen föreslår att regeringen tar initiativ till generella åtgärder på nationell nivå som bidrar till rekryteringen av tjänster inom kommunernas verksamhetsområden. Åtgärderna bör syfta till att höja sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet i befolkningen, särskilt bland utrikes födda.

Kävlinge kommun anser detta vara en betydelsefull fråga som staten måste hitta vägar för att lösa. Här kommer att krävas både mod och nytänkande.

Utredningen föreslår att regeringen tar initiativ till att utreda möjligheten att minska studieskulder för personer som är bosatta och yrkesverksamma i kommuner med särskilt stora utmaningar gällande kompetensförsörjning.

Ett vällovligt men svårt förslag. Gränsdragningen om vilka som ska omfattas och vilka som inte ska kunna komma att bara flytta bristen från en kommun till en annan. Förslaget måste kompletteras med fler utbildningsplatser för bristyrken.

Kommunernas digitaliseringsarbete

Utredningen föreslår att staten tar ett långsiktigt ansvar för att etablera en förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte som kommunerna kan ansluta sig till.

Ett bra och efterlängtat förslag. Gemensamma grunddata och informationsutbyte är viktiga inslag i ett allt snabbare förändringsarbete.

Utredningen föreslår att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) ges i uppdrag att stödja kommunernas digitaliseringsarbete.

Kävlinge kommun anser detta vara ett bra förslag. Digitaliseringen innebär omdaning av mycket som varit självklart. Detta kräver många gånger ändringar i lagstiftning och övergripande regelverk. Staten måste ta en tydlig roll här och prioritera området så att inte förlegade begränsningar stoppar en nödvändig utveckling.

Övriga förslag och bedömningar

4 (4)

Kävlinge kommun finner i stort förslagen bra och vill betona att åtgärder för att underlätta byggandet är väsentligt i såväl avfolknings som tillväxtkommuner.

KOMMUNSTYRELSEN

Pia Almström
Ordförande